

VERSLUMO GALIMYBIŲ LIETUVOS KAIMO VIETOVĖSE ANALIZĖ

Ingrida Gronskienė, Eglė Almas

Klaipėdos universitetas

Šiame straipsnyje atskleidžiama verslumo samprata, išryškinami verslumą sąlygojantys veiksniai, apibendrinamos verslumo skatinimo galimybės kaimo vietovėse. Taip pat analizuojama veikla institucijų, suteikiančių galimybes skatinti verslumą kaimo vietovėse. Šio darbo tikslas – remiantis moksline literatūra bei gautais duomenimis, išanalizuoti verslumo galimybes Lietuvos kaimo vietovėse ir atlikti SSGG analizę.

Verslumas, verslininkas, kaimo vietovės, SSGG.

Įvadas

Nūdienos sąlygomis verslumas įgauna ypač didelę reikšmę. Verslumas sąlygoja verslininkystę, kuri duoda visuomenei mažiausiai keturgubą naudą: skatina ekonomikos augimą, didina našumą, kuria naujas technologijas, produktus bei paslaugas, keičia ir „atjaunina“ rinkos konkurenciją (Stoner, 2006). J. Solnyškinienė (2008) teigia, kad Lietuvos gyventojų verslumas yra žemas. Verslumo bei inovacijų skatinimas kaimo vietovėse yra itin svarbus, nes verslininkystė daugiausia yra plėtojama miestuose, o žemės ūkio sektorius pasižymi netolygia raida bei nelygiomis vystymosi galimybėmis. Literatūros apie verslumą, inovacijas žemės ūkyje pasaulyje daugėja ir ja galima pasinaudoti norint ūkininkams bei kitiems žemės ūkio specialistams tapti verslininkais (Knudson, 2004). Darbų apie verslumą žemės ūkyje yra publikavę užsienio autoriai (Robinson, 2007; Taylor, 2007; Mcelwee, 2006; Mishra, 2005), Lietuvoje žemės ūkio verslo organizavimo klausimais mokslinius darbus yra paskelbę lietuvių autoriai (Adamonienė, 2008; Kirstukas, 2007; Markevičius, 2007).

Tyrimo uždaviniai:

1. išanalizuoti mokslinę literatūrą atskleidžiant verslumo sampratą;
2. nustatyti vidinius ir išorinius veiksnius, veikiančios verslumą kaime;
3. atlikti verslumo kaimo vietovėse SSGG analizę ir nustatyti verslumo skatinimo siektinus tikslus.

Tyrimo objektas: verslumo galimybės Lietuvos kaimo vietovėse.

Tyrimo tikslas: išanalizuoti verslumo galimybes Lietuvos kaimo vietovėse.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizės ir sintezės; antrinių duomenų palyginimo, vertinimo ir SSGG metodai.

Verslumo sąvoka

1911 metais Schumpeter savo knygoje „Ekonominio vystymo teorija“ (angl. *The theory of Economic Development*) verslininką apibūdina kaip pagrindinį dinamiškumo veiksnį ir ekonomikos variklį (Schram, 2005; Rasila, 2004). Verslumas dažniausiai suprantamas kaip sugebėjimai, reikalingi verslui pradėti ir vystyti. B. Martinkus ir V. Žilinskas (2001) verslumą apibrėžia kaip vadovavimo ir

organizacinius sugebėjimus, būtinus įmonių savininkams, kad jų įmonė pagamintų daugiau reikiamų prekių bei teiktų paslaugų. Verslumas gali būti apibrėžtas kaip asmeninė paskata bei gebėjimas komercializuoti produktą, paslaugą, procesą ar verslo idėją (Knudson, 2004). Vystymas turi bendrinę reikšmę, tačiau dažniausiai yra susijęs su naujų produktų ir gamybos procesų diegimu, todėl verslumas yra su inovacijomis (Dinis, 2006).

Nors tarp inovacijų ir verslumo yra glaudus ryšys, novatorius nebūtinai yra verslininkas, o verslininkas nebūtinai yra novatorius (Knudson, 2004). Šie autoriai nagrinėdami inovacijų ir verslumo tarpusavio ryšį išskiria du esminius polinkius: polinkį komercializuoti produktą (įvesti jį į rinką) ir polinkį pirmiausia kurti, diegti inovacijas. Tuo remdamiesi jie išskyrė galimus verslininkų/novatorių tipus: a) verslininkus, kurie yra gabūs vadovai, bet ne novatoriai; b) novatorius verslininkus, kurie užsiima inovacijomis; c) verslininkiškus novatorius; d) novatorius, kurie nėra verslininkai.

Verslumą sąlygojantys veiksniai

R. Adamonienė ir V. Šilingienė (2008) išskiria dvi pagrindines verslumą sąlygojančių veiksnių grupes: vidinius ir išorinius veiksnius. Išoriniai veiksniai susiję su tam tikra aplinka: politine, socialine, teisine, ekonomine ir technologine, abi šios aplinkos veikia verslą ir lemia jo pokyčius. Vidiniai verslumą sąlygojantys veiksniai yra susiję su darbuotojo asmeninėmis savybėmis, motyvacija imtis verslo, turimomis žiniomis ir gebėjimais. Verslumą skatinanti aplinka gali būti suskirstyta į penkias dimensijas: vyriausybės politiką ir procedūras, socioekonominės sąlygas, verslumo ir valdymo gebėjimus, finansinę ir nefinansinę paramą verslui (McElwee, 2006). P. Markevičius (2004) prie verslumo vidinių veiksnių priskiria kvalifikaciją, darbo stažą, amžių, lytį; prie verslumo išorės veiksnių – konkurencijoje produkcijos paklausą, produkcijos kainą, vyriausybės politiką. Daugelis autorių analizavo verslumą sąlygojančias asmenines savybes. Viena jų – rizikos toleravimas, nes verslininkai priima iššūkį dirbdami dar neištirtose srityse (Knudson, 2004; Stoner, 2006). Verslininkui taip pat yra reikalingi asmeniniai ir dalykiniai gebėjimai, tokie kaip kūrybinis mąstymas, iniciatyva, imlumas inovacijoms, intuityva, vadybos įgūdžiai ir kt. (Strazdienė, 2006). M. Cardon ir kt. (2005) pastebi, kad verslininkams būdinga aistra ir ji pasireiškia ne tik versle, tačiau ir kituose jų gyvenimo aspektuose.

C. T. Brown ir D. Hanlon (2005) išskiria ir verslumui būdingą elgesį. Jie pastebėjo, kad personalo valdymo praktikoje naudojamas personalo įvertinimas gali būti modifikuojamas ir vietoje darbuotojų savybių ar jų darbo rezultatų vertinimo turėtų būti vertinamas darbuotojų elgesys. Organizacijos turi įtakos individų verslumui priklausomai nuo jų pozicijos tose organizacijose bei pačių organizacijų charakteristikų (Dobrev, 2005). Verslininkų verslumui daro įtakos ir verslo pseudoverslas ir antiverslas (Gronskas, 1995). Pseudoverslas – tai reiškinys, kai verslininkas pats, niekieno neverčiamas, pažeidžia atskirus ekonominius verslo principus ir gali gauti trumpalaikę naudą. Antiverslas – tai atskirų valstybinės valdžios pareigūnų neigiama veikla verslo atžvilgiu (Markevičius, 2007).

Verslumo galimybės kaimo vietovėse

Paskutiniaisiais metais 30 proc. žmonių kaimuose gyvena žemiau skurdo ribos, ir nei valstybė, nei patys kaimo gyventojai negali išspręsti šios problemos. Kaimo gyventojai, kurie negavo tinkamos paramos ir neprisitaikė prie vietinės darbo rinkos, išvažiavo iš šalies (Solnyškinienė, 2008).

Žemės ūkio sektorius yra vienas iš labiausiai problematiškų Lietuvos ekonomikos sektorių (Adamonienė, 2008; Žilinskas, 2007). Viena iš pagrindinių problemų yra pasenusios technologijos. Žemės ūkio plėtrai reikia technologinių naujovių įdiegimo. Ekonominė pažanga priklauso nuo produktyvumo, kurį lemia žinios ir naujovės. Technologijos ir naujovės apima daugybę mokslinių, technologinių, organizacinių, finansinių ir komercinių veiklų. Reali situacija sukelia šias valdymo problemas, naujovių sukūrimą ir intelektinės nuosavybės apsaugos užtikrinimą (Knašas, 2006).

Nagrinėjant mokslinę literatūrą, kyla klausimas, ar verslininkus galima išugdyti, ar jie gali būti ugdomi tik formaliose mokymo įstaigose, ar galima pasitelkti kitas išorines priemones. Yra daug nuomonių šiuo klausimu. Cohen (1980) teigia, kad verslininkams yra būdingi atitinkami įgimti bruožai, kurių neįmanoma išlavinti, tokie kaip nerimastingumas, nepriklausomybė, polinkis į vienišumą bei ypatin-gas pasitikėjimas savimi (Knudson, 2004). Solomon (2005) teigimu, verslumo galima išmokyti arba bent jau padrašinti imtis verslo (Strazdienė, 2006). G. R. Michell (2007) manymu, verslumo gebėjimai gali būti visiškai išugdyti mokymo įstaigoje.

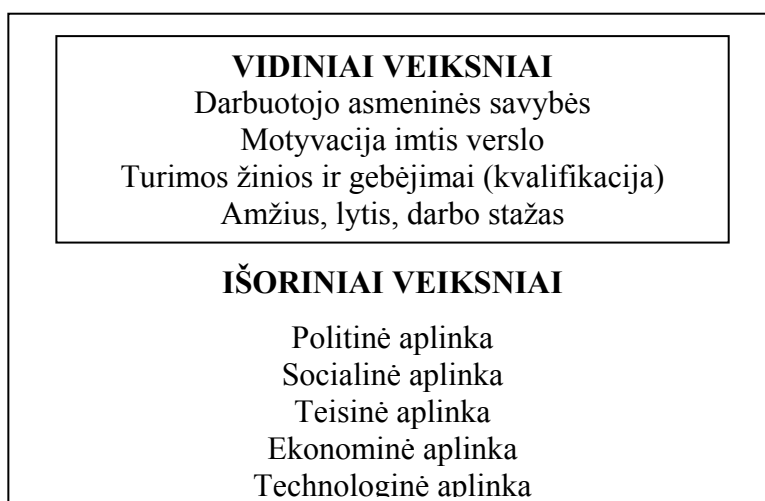
Pastebima, kad žemės ūkio studentai dažniausiai stokoja verslumui vystyti reikalingų žinių. Parcell ir Sykuta (2003) tyrė studentus žemės ūkio universitetuose ir nustatė, kad jie domėjosi verslininkyste, tačiau dėl reikalingų žinių spragos negalėjo tapti sėkmingais verslininkais (Knudson, 2004). Taigi, galima teigti, jog esant polinkiui į verslumą bei papildomai jį ugdant edukacinėmis programomis galima pasiekti gerų rezultatų.

Rezultatai

Kaimiškos vietovės Lietuvoje yra vienas prioritetinių sektorių, atliekančių svarbų ekonominį, socialinį ir aplinkosauginį vaidmenį. 2007 metais buvo naujai apibrėžta kaimo vietovės sąvoka – kaimo vietovė traktuojama kaip kaimas, miestelis ar miestas, kuriame gyvena iki 6 000 gyventojų (Per septynerius..., 2007). Lietuvai tapus ES nare, sudaromos palankios sąlygos kaimo plėtotei bendroje politinėje ir ekonominėje erdvėje. ES bendroji žemės ūkio politika orientuota į tris pagrindines sektoriaus plėtros kryptis: ekonominės veiklos konkurencingumą, aplinkosaugą ir gyvenimo kokybės gerinimą kaimo vietovėse (Valstybinė ..., 2005). Siekiant skatinti verslumą kaimo vietovėse siūloma pasinaudoti struktūrinių fondų parama. Galima išskirti šiuos pagrindinius fondų finansuojamus kaimo plėtros tikslus (Lietuvos ..., 2005): darbo vietų kūrimas, pereinantiems iš užimtumo pirminėje žemės ūkio gamyboje; verslumo kaimo teritorijose didinimas; gyvenimo kokybės gerinimas; infrastruktūros kaime plėtra.

Europos Sąjungos Komisija savo sprendimu patvirtino Lietuvos kaimo plėtros (KPP) programą 2007–2013 metų laikotarpiui. Šioje programoje išskiriamos keturios pagrindinės kryptys (Lietuvos kaimo ..., 2006): 1) žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas; 2) aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas; 3) gyvenimo kokybės kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas; 4) Leader metodo įgyvendinimas. Kiekvienai iš šių krypčių yra numatytas atitinkamas biudžetas. Lietuvos kaimui itin svarbi 3-oji paramos kryptis – „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ bei visos šios krypties priemonės. Trečiosios krypties tikslas – didinti kaimo gyventojų užimtumo, verslumo ir pajamų lygį bei žemės ūkio paslaugų įvairovę kaime, taip pat didinti kaimo aplinkos patrauklumą, saugant kultūrinį paveldą, puoselėjant etnokultūrą bei tradicijas.

Šia programa siekiama didinti verslo produktyvumo lygį, ypač sudarant palankią aplinką inovacijoms ir smulkiąjam bei vidutiniam verslui, didinti aukštos pridėtinės vertės verslo lyginamąją dalį, efektyvinti ekonominę infrastruktūrą. (Patvirtintos ..., 2007). Skatinant verslumą kaimo vietose yra rengiami ir įvairūs projektai, vienas jų – „Farland“ projektas. Šio projekto pagrindinis tikslas – apsikeisti žiniomis bei patirtimi žemės tvarkymo ir kaimo plėtros srityje, vykdant integruotą žemės tvarkymą (IŽT) tarp partnerių bei aktyviai informuojant visuomenę atskiruose regionuose apie projekto rezultatus (Integruotas ..., 2007). Verslumą Lietuvos kaimo vietovėse skatinantiems veiksniams galima priskirti ir įvairius verslo informacijos centrus, Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūrą, Viešųjų paslaugų verslui įstaigų tinklą ir kt., kurie teikia pagalbą verslininkams. Šiuo metu Lietuvoje veikia 42 verslo informacijos centrai, iš jų 14 – turizmo ir verslo informacijos centrai (Verslo ..., 2006). Įvertindama smulkaus ir vidutinio verslo svarbą šalies ūkyje ir su juo susijusias problemas, Vyriausybė savo veiklos programoje vienu iš svarbių ekonominės politikos uždavinių laiko smulkaus ir vidutinio verslo plėtojimą (Infotinklo ..., 2008). Apibendrinus nagrinėtą literatūrą, 1 paveiksle pateikti verslumą kaimo vietovėse sąlygojantys veiksniai.

1 pav. Verslumą kaimo vietovėse sąlygojantys veiksniai

Kaip matyti iš 1 paveikslo, verslumą Lietuvos kaimo vietovėse sąlygoja vidiniai (darbuotojų asmeninės savybės, turimos žinios, gebėjimai) bei išoriniai veiksniai (politinė, socialinė ir kt. aplinkos). Taip pat galima išskirti stiprybes, silpnybes, galimybes bei trūkumus, kurie turi įtakos verslumo galimybėms kaimo vietovėse (2 pav.).

	Stiprybės (S) <ol style="list-style-type: none"> 1. Tradicinis ir kultūrinis paveldas 2. Gamtiniai ištekliai 3. Giminiški kaimo gyventojų tarpusavio ryšiai 	Silpnybės (S) <ol style="list-style-type: none"> 1. Menkas išsilavinimas (kvalifikuotų žmonių stoka) 2. Neišvystyta infrastruktūra (socialinių ir ekonominių paslaugų trūkumas, neinvestavimas į specializuotas paslaugas dėl kritinės žmonių masės nebuvimo) 3. Bendravimo, tvirtumo, pasitikėjimo savimi trūkumas 4. Kaimo vietovių apleidimas 5. Vadybos įgūdžių trūkumas 6. Pasenusios technologijos
Galimybės (G) <ol style="list-style-type: none"> 1. Struktūrinių fondų parama 2. Įvairūs projektai 3. Verslo informacijos centrai 4. Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūra 5. Viešųjų paslaugų verslui įstaigų tinklas 6. Verslo mokymo programos aukštosiose mokyklose ir kolegijose 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Panaudoti tradicinio ir kultūrinio paveldo išteklius verslo kūrimui (S1, G1, G2, G3, G4, G5, G6) 2. Panaudoti gamtinius išteklius verslo kūrimui (S2, G1 - G6) 3. Pradėti vystyti verslą pasinaudojus giminiškais tarpusavio ryšiais (S3, G1 – G5) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plėtoti ekonominių ir socialinių paslaugų infrastruktūrą, užtikrinti kokybiškas paslaugas (S1, S2, S4, G1 – G6) 2. Skatinti kaimo bendruomenių veiklą (S3, S4, G3, G4) 3. Skatinti kaimo gyventojų ugdymą bei vadybos įgūdžių įsisavinimą, sudaryti mokymosi visą gyvenimą sąlygas (S1, S5, G6) 4. Skatinti kaimo gyventojus technologiškai modernizuoti gamybą (S6, G1, G2)
Grėsmės (G) <ol style="list-style-type: none"> 1. Didės kaimo gyventojų skurdas ir socialinė atskirtis 2. Didės emigracija 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Puoselėti tradicinį ir kultūrinį paveldą, jo vertybes (S1, G1, G2) 2. Plėtoti žemės ūkį ir skatinti alternatyvias veiklas kaimo vietovėse (S2, G1, G2) 3. Skatinti kaimo bendruomenių tarpusavio kūrimąsi ir veiklą socialiniams ryšiams plėtoti bei verslo idėjoms generuoti ir plėtoti (S3, G1, G2,) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ugdyti kaimo gyventojų kompetenciją ir gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių (S1, S4, S5, G1, G2) 2. Ugdyti kaimo gyventojų pasitikėjimą savimi, bendravimo įgūdžius (S3, G1) 3. Remti alternatyvią ekonominę veiklą, kuriančią kokybiškas darbo vietas (S2, S4, G1)

2 pav. Verslumo galimybių Lietuvos kaimo vietovėse SSSG analizė

SSGG analizė atlikta naudojantis T. Proctor (2005) pateiktu modeliu, kuriame akcentuojamas kūrybiškas problemų sprendimas.

Žemės ūkio sektoriaus darbuotojų verslumas nuolat didėja, siekiant jiems išlikti konkurencingiems rinkoje (McElwee, 2006). Apibendrinant galima teigti, jog verslumo procesai kaimo vietovėse yra gana sudėtingi, jie paremti įvairių, vienas kitą papildančių veiksnių sąveika. Kiekvienai į laiką orientuotai inovacijai iš pat pradžių reikia numatyti priemones, kurios sukurtų prielaidas jų įgyvendinimui ir gyvybingumui. Taip numatomi veiksmai, kurie skatina gyventojų dalyvavimą, arba kuriamos infrastruktūrinės dinamiškos plėtros prielaidos surasti lėšoms, kurios padėtų įtvirtinti inovacijas ir būtų jų varomoji jėga.

Išvados

1. Apibendrinant analizuotą mokslinę literatūrą, galima teigti, jog verslumas – tai naujos idėjos ir projektų įgyvendinimas, kūrybinis mąstymas ir veikimas.

2. Žinios, naujausios informacijos prieinamumas, įgūdžiai protingai naudotis turimais ištekliais tampa vienu svarbiausių veiksnių, didinančių Lietuvos kaimo žmonių verslumą. Kaimo gyventojų privalumai verslumui plėtoti yra natūralūs ištekliai, tradicinis ir kultūrinis paveldas, gamtiniai ištekliai, giminiški kaimo gyventojų tarpusavio ryšiai. Svarbiausiu veiksniu galima laikyti pačių žmonių suinteresuotumą, pasiruošimą, žinias, motyvaciją, vidines savybes imtis verslo. Labai svarbi ir išorinės aplinkos įtaka, organizuojamos verslo ir valdymo mokymo programos. Prie esamų galimybių verslumui ugdyti galima priskirti ir finansavimo šaltinius – ES struktūrinius fondus. Jie finansuoja projektus, taip pat padeda sunkiai besiverčiančioms įmonėms imtis kitos, perspektyvesnės, veiklos. Kuriami ir jau veikia įvairūs verslo informacijos centrai, Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūra, viešųjų paslaugų verslui įstaigų tinklas ir kitos organizacijos, kurios skatina verslumą kaimo vietovėse.

3. Atlikus SSGG analizę galima identifikuoti siektinus tikslus verslumui kaimo vietovėse ugdyti. *Stiprybių ir galimybių* analizė leidžia suformuluoti šiuos tikslus: panaudoti tradicinio ir kultūrinio paveldo bei gamtinius išteklius verslo kūrimui; vystyti verslą pasinaudojus giminiškais tarpusavio ryšiais. *Silpnybių ir galimybių* – plėtoti ekonominių ir socialinių paslaugų infrastruktūrą, užtikrinti kokybiškas paslaugas; skatinti kaimo bendruomenių veiklą, gyventojų ugdymą bei valdymo įgūdžių įsisavinimą, sudaryti mokymosi visą gyvenimą sąlygas; skatinti kaimo gyventojus technologiškai modernizuoti gamybą. *Stiprybių ir grėsmių* – puoselėti tradicinį ir kultūrinį paveldą, jo vertybes; plėtoti žemės ūkį ir skatinti alternatyvias veiklas kaimo vietovėse; skatinti kaimo bendruomenių tarpusavio kūrimąsi ir veiklą socialiniams ryšiams plėtoti bei verslo idėjoms generuoti ir plėtoti. *Silpnybių ir grėsmių* – ugdyti kaimo gyventojų kompetenciją ir gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių, pasitikėjimą savimi, bendravimo įgūdžius; remti alternatyvią ekonominę veiklą, kuriančią kokybiškas darbo vietas.

Tolimesniam tyrimui gali būti iškelti klausimai:

- Kaip vietinės savivaldybės gali skatinti verslumo augimą;
- Kaip gali būti ugdomi valdymo bei novatoriški gebėjimai;

- Kaip gali būti vystomos vietinės paramos bendrijos;
- Kaip mokymo įstaigos gali padėti ugdyti verslumą.

Literatūra

1. Adamonienė, R., Šilingienė, V. (2008). Lietuvos kaimo gyventojų verslumo ypatumai // *Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure Development*. Vol. 12. – Kaunas.
2. Brown, C. T., Hanlon, D. (2005). Validation of Effective Entrepreneurship Behaviors // *Academy of Management Proceedings*. Best Conference Paper. – New York (JAV) ENT:B4.
3. Cardon, M., Wincent, J., Singh, J., Drnovsek, M. (2005). Entrepreneurial Passion: The Nature of Emotions in Entrepreneurship // *Academy of Management Proceedings*. Best Conference Paper. – New York (JAV) ENT:G6.
4. Dinis, A. (2006). Marketing and Innovation: Useful Tools for Competitiveness in Rural and Peripheral Areas // *European Planning Studies* Nr. 14.
5. Dobrev, S. D., Barnett, W. P. (2005). Organizational Roles and Transition to Entrepreneurship // *Academy of Management Journal*. Jun2005, Vol. 48 Issue 3. –New York (JAV) Nr. 3
6. Infotinklo įstaigos – viešųjų paslaugų verslui tinklas. – <http://www.lvpa.lt/lt/content/viewitem/14923/> [2008 02 20].
7. Integruotas žemės tvarkymas – ateities žemės tvarkymo pagrindas. – http://www.zum.lt/min/Informacija/dsp_news.cfm?NewsID=3283&langparam=LT&Title=&From=&To=&Page=2&list=10 [2008 02 20].
8. Kirstukas, J., Ramanauskas, J. (2007). The Novelty of Agricultural Sector Investment Projects // *Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure Development*. – Kaunas Nr. 10
9. Knašas, A. B. (2006). A Look At Biotechnology At Formation Of Innovative Strategies // *Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure Development*. –Kaunas. Nr. 7.
10. Knudson, W., Wysocki, A., Champagne, J., Peterson, H. Ch. (2004) Entrepreneurship and Innovation in the Agri-Food System // *American Journal of Agricultural Economics*. – Oxford (UK). Nr. 5
11. Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos naudojimo kaimo plėtrai strateginių dokumentų pristatymas. – www.zum.lt/min/failai/2005-11-18-ES_parama.pps [2008 02 20].
12. Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų strategijos pagrindinės nuostatos. – http://www.zum.lt/min/failai/1_2006_06_06_srategijos_pagrindin%c4%96s_nuostatos.pdf [2008 02 20].
13. Markevičius, P. (2007). Žemės ūkio infrastruktūros verslininkų verslumo išorinės aplinkos veiksniai šiuolaikinės rinkos sąlygomis // *Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure*. – Kaunas. Nr. 11
14. Markevičius, P. (2004). Ūkininkų verslumas naujomis rinkos sąlygomis Lietuvos žemės ūkio universitetas. Konferencijos medžiaga. – Kaunas.
15. Martinkus, B., Žilinskas, V. (2001). Ekonomikos pagrindai. – Kaunas: Technologija.
16. Mcelwee, G. (2006). Farmers as Entrepreneurs: Developing Competitive Skills // *Journal of Developmental Entrepreneurship*. – Singapore. Nr. 11
17. Mishra, A. (2005). Entrepreneurial Motivations in Start-up and Survival of Micro-and Small Enterprises in the Rural Non-Farm Economy // *Journal of Small Business & Entrepreneurship*. – Regina (Kanada). Nr.18.
18. Michell, G. R. (2007). Instill the Entrepreneurial Mindset // *Research Technology Management*. Nov/Dec 2007, Vol. 50 Issue 6, p. 11–13. – Arlington Virginia (JAV). November-December.
19. Patvirtintos ekonomikos augimo ir sanglaudos skatinimo veiksmų programos. – http://www.zum.lt/min/Informacija/dsp_news.cfm?NewsID=3372&langparam=lt&Title=&From=&To=&Page=1&list=10 [2008 02 20].

20. Per septynerius metus Lietuvos kaimas sulauks svarios ES paramos. – http://www.zum.lt/min/Informacija/dsp_news.cfm?NewsID=3470&langparam=lt&Title=&From=&To=&Page=1&list=10 [2008 02 20].
21. Proctor, T. (2005). Creative problem solving for managers: developing skills for decision making and innovation. – London: Routledge.
22. Rasila, T. (2004). A new framework for growth venturing and professional ownership. Tampere University of Technology (TUT) and University of Tampere (UTA).
23. Robinson S., Finley J. (2007). Rural Women's Self-employment: A look at Pennsylvania // Academy of Entrepreneurship Journal. – Regina (Kanada). N. 2
24. Schram. C. J. Research: (2005). Key to Our Entrepreneurial Future. В статье: Understanding Entrepreneurship. A research and policy report, c. 4–8. – http://research.kauffman.org/cwp/ShowProperty/webCacheRepository/Documents/Research_Policy_Singles.pdf [2008 02 20].
25. Solnyškinienė J. (2008). Capabilities of Economics Growth on Basis of Innovations and Knowledge Development: Experience of Lithuania // Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure Development. – Kaunas. Nr. 12.
26. Stoner J. A. F., Freeman R. E., Gilbert D. R. (2006). Vadyba. – Kaunas: Poligrafija ir informatika.
27. Strazdienė G., Garalis A. (2006). Verslumas: ugdymo programos ir jų efektyvumo raiška // Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai. – Kaunas. Nr. 38
28. Taylor, P. S. (2007). How to get rich in farming // Canadian Business. – Toronto (Kanada). Nr. 80
29. Valstybinė kaimo plėtros programa 2006–2008 m. – <http://www.zum.lt/min/failai/V-KI-PLET-PR-051028.pdf> [2008 02 20].
30. Verslo informacijos centrai. – <http://www.lvpa.lt/lt/content/viewitem/14933/> [2008 02 20].
31. Žilinskas V., Telšinskaitė A., Ramanauskas J. (2007). Influence of Innovation Application on the Development of Stock-Raising Economic Entities // Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure Development. – Kaunas. Nr. 4.

MODEL OF ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATIONS POSSIBILITIES IN THE RURAL AREAS OF LITHUANIA

Ingrida Gronskiene, Egle Almas
University of Klaipėda

Summary

Concept of entrepreneurship is revealed in this article, factors determining entrepreneurship are highlighted, and possibilities of entrepreneurship in the rural areas of Lithuania are summarized. Also the activities of institutions providing possibilities for promoting entrepreneurship are analyzed. The aim of this paper is to analyze entrepreneurship possibilities based on scientific literature and obtained results. After conducting SWOT analysis the following objectives were identified: traditional and cultural resources should be used to create new business, business should be developed using family relationships, social and economic services infrastructure should be developed, provision of quality services should be ensured, rural communities activities should be encouraged for inter-ties development and new business ideas generation and development, rural areas resident competence and ability to adapt to changes should be developed, self-confidence, communication skills should be encouraged, support for alternative economic activities, creating quality workplaces should be provided.

Entrepreneurship, entrepreneur, rural areas, SWOT.

Copyright of *Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure Development* is the property of *Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure Development* and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.